Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 445. Wilno, dn. 19 maja 1931 roku.

Treść numeru:

-----oooooO§Oooooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

S p r a w a p o l s k o - l i t e w s k a w T r y b u n a l e H a s k i m . Rządy polski i litewski wyznaczyły swych przedstawicieli przy Trybunale Sprawiedliwości Międzynarodowej, którzy występują w sprawie przedłożonej Trybunałowi, dla wydania avis consulatif przez Radę Ligi Narodów. Sprawa ta dotyczy komunikacji pomiędzy Litwą a Polską na odcinku Landwarów-Koszedary. Rząd polski wyznaczył do tej sprawy p.Mrozowskiego, v.-prezesa Sądu Najwyż. w Warszawie, rząd litewski zaś p.Sidikauskasa posła w Berlinie, zaś jako doradcę prof.Mandelstama, członka Instytutu Prawa Międzynarodowego i Międzynarodowej Akademji Dyplomatycznej.

P r o p a g a n d a a n t y p o l s k a n a w y s t a w i e d r e z d e ń s k i e j . Na międzynarodowej Wystawie Higjenicznej w Dreźnie w pawilonie litewskim rozmieszczono między innemi tablice i wykresy, określające Wileńszczyznę jako teren należący do Litwy, a okupowany przez Polskę. Konsulat polski w Lipsku poczynił natychmiast u miarodajnych czynników niemieckich odpowiednie kroki celem wycofania tych tablic litewskich.

D o k o ł a r o k o w a ń p o l s k o - l i t e w s k i c h w G e n e w i e . W dn.16.V.r.b. rozpoczęły się w Genewie rokowania polsko-litewskie w sprawie uregulowania ruchu granicznego na rzecznych odcinkach granicznych.Rokowania prowadzą radca Szumlakowski /ze strony polskiej/ i poseł Klimas /ze strony litewskiej/.Strona litewska podtrzymuje swój punkt widzenia, którego delegacja Polska przyjąć nie może. Litwini odrzucają projekt uregulowania ewentualnych możliwości incydentów na rzecznych odcinkach granicznych. W tych warunkach dalsze pertraktacje polsko-litewskie nie mają widoków dojścia do jakiegokolwiek pozytywnego wyniku. Sprawa ta zostanie zreferowana przez delegację polską na Radzie Ligi.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o z a s ł u g a c h S e j m u u s t a w o d a w c z e g o .

"Lietuvos Żinios" Nr.108, z dnia 15.V.1931 r. Artykuł p.t. "15-ty maja". Streszczenie:

Od Sejmu Ustawodawczego rozpoczęła się nowa historja Litwy, w której główna rola wypadła w udziale ludowi, bohaterskiemu twórcy państwa litewskiego zaprzepaszczonego przez książąt i szlachtę.

Sejm Ustawodawczy wzniósł trwałe fundamenta gmachu państwa litewskiego. Z chwilą gdy ów Sejm wyrzekł swe słowo suwerenności kraju, nikt na całym świecie nie mógł powątpiewać, iż Litwa pragnie być wolną i niepodległą i potrafi sama sobą rządzić.

Można śmiało twierdzić, iż Sejm Ustawodawczy wprowadził Litwę do rodziny wolnych narodów, jako równe im państwo. Sejm Ustawodawczy dał Litwie konstytucję demokratyczną, która gwarantowała wszystkim mieszkańcom prawo udziału w rządach krajem. Sejm ustawodawczy, przychylając się do woli ludzi pracy, przyjął ustawę o reformie rolnej, która stworzyła trwałą podstawę dla gospodarczego życia państwa.

K r o n i k a .

D o k o ł a w y b o r ó w d o s a m o r z ą d ó w . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.108/, Polacy, Niemcy i Rosjanie przy wyborach

do kowieńskiej Rady Miejskiej postanowili: 1. Wziąść udział w wyborach, 2. wystawić jedną wspólną listę, 3. Nie wystawiać swych kandydatów na innych listach.

Burmistrz kowieński w odpowiedzi na prośbę niektórych organizacyj polskich i żydowskich przyobiecał, iż ogłoszenia w sprawie wyborów do Rady Miejskiej drukowane będą nietylko w języku litewskim, lecz również w języku polskim i żydowskim.

Liczba wyborców w Kownie oprócz urzędników wyniesie 17.855 osób. Przy wyborach poprzednich do urny stawało 48.000 osób.

W y r o k w s p r a w i e "a t e j t i n i n k ó w". Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.108/, ogłosił Sąd Wojenny w dn.13 maja r.b. wyrok w sprawie księży i "atejtininków". Na mocy wyroku księża: Strumiłło i Przyjałgowski oraz studenci "atejtinincy" Bauba i Baranowski, jak również organista Podżius i robotnik Leksiewicz zostali uniewinnieni. Pozostałych oskarżonych skazano jak następuje: Ks.Szalczusa - grzywną w wys.2 tys.litów z zamianą na 3 miesiące więzienia, studenta J.Sztaupasa, ks.Żwinisa i stud.Masonisa - grzywną w wys.po 1 tys. litów z zamianą na 2 mies.więzienia, stud. J.Łabokasa, P.Swietulewicza i stud.J.Mikajłę - grzywną w wys.500 lit. z zamianą na 1 mies.i 2 tygodnie więzienia oraz K.Mockusa - grzywną w wys.750 litów z zamianą na 1 mies. i 3 tygodnie więzienia.

P r o j e k t y b. p r a ł a t a O l s z e w s k i e g o . Jak podaje "Idisze Stimme", prałat Olszewski szykuje się do powrotu do Litwy, w związku z przywróceniem praw obywatelskich.Jednemu z adwokatów polecił przejrzeć Olszewski prasę i pociągnąć do odpowiedzialności sądowej dzienniki, które przeciwko niemu występowały.

Z w o l n i e n i e k s . J o c z u s a z e s t a n o w i s k a w i k a r e g o p r z y b a z y l i c e k o w i e ń s k i e j . Jak podaje "Rytas"/Nr.107/, ks.A.Joczus został z rozporządzenia arcybiskupa Skwireckiego zwolniony ze stanowiska wikarego przy bazylice kowieńskiej w związku z incydentem w dn.10 maja.

W o l d e m a r a s o w a l c e r z ą d u z k l e r e m n a L i t w i e . Jak podaje dziennik niemiecki "Reichspost", b.premjer Woldemaras ogłosił drukiem następujące oświadczenie:

Obecna walka rządu litewskiego z Kościołam katolickim przyniesie Litwie nieobliczalne szkody. Dla Ojca Sw., który stoi na czele 300 miljonów katolików, nie ma Litwa wielkiego znaczenia, natomiast dla Litwy sympatja Ojca Sw. i katolików całego świata ma bardzo wielkie znaczenie. Fakt, że prezydent Smetona odmówił przyjęcia na audjencji nuncjusza apostolskiego Bartolini´ego po jego powrocie z Rzymu, jest niesłychaną obrazą Ojca Sw. Jeżeli Stolica Apostolska nie zerwała skutkiem tego swoich stosunków z Litwą, to tłumaczyć to można tylko tem, że przebacza ona obecnemu rządowi litewskiemu brak dojrzałości politycznej i wychowania i jest przekonana, że nie zdaje on sobie sprawy z doniosłości swoich kroków. Kościół wyjdzie z tej walki zwycięsko, jednak państwo litewskie dozna ogromnej szkody".

Powyższe oświadczenie Woldemarasa policja skonfiskowała.

N o w e p i s m o L i t w i n ó w p r u s k i c h . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.108/, powstało w Tylży nowe pismo p.n. "Litauische Stimme". Redaktorem pisma został p.W.Matschulat. Pismo to zamieszcza ciekawe dane o obecnej i dawmiejszej działalności Litwinów pruskich.

IV-V. SPRAWY POLSKI I INNYCH MNIEJSZOSCI NA LITWIE.

K r o n i k a .

A k c j a   p r z e c i w p o l s k a   n a   L i t w i e.. Z Bobt /pow.kowieński/ donoszą, że w Wielki Piątek grupa miejscowych Polaków w liczbie stu kilkudziesięciu zebrała się w pustym kościele dla uczczenia Grobu Pańskiego. W czasie śpiewów polskich do kościoła weszło kilku Litwinów, którzy kategorycznie zażądali zaprzestania śpiewów. Polacy, będąc w przeważającej większości, żądaniu temu naturalnie się sprzeciwili. Nieporozumienie zażegnał wezwany proboszcz, który zażądał, by awanturujący się Litwini opuścili kościół i nie przeszkadzali w modlitwie. W kilka dni jednak po zajściu Polacy, którzy byli wówczas obecni w kościele zostali wezwani do policji, gdzie spisano im protokuły za zakłócenie porządku publicznego.

Akcja przeciwpolska w Litwie koncentruje się w t.zw. Związku Odzyskania Wilna, który posiada swe filje we wszystkich instytucjach państwowych. Ostatnio Oddział Związku przy M-stwie Rolnictwa wydał odezwę, w której ubolewa, że tylko 1/3 urzędników tej instytucji należy do Związku, i w niedwuznacznej formie zaznacza, że dalsze nieprzystępowanie do Związku grozi opornym uznaniem ich za wrogów narodu litewskiego.

F i n a ł   z a b a w y   p o l s k i e j   w   J e z i o r o s a c h. 8 lutego w Jeziorosach w lokalu klubu litewskiego, polskie t-wo "Oświata" urządziło zabawę taneczną, z przedstawieniem. Podczas przedstawienia po sali i scenie rozeszła się jakaś mgła, od której kilkanaście osób zemdlało. Publiczność w pośpiechu zaczęła opuszczać lokal. Z pomocą zemdlonym przybył miejscowy lekarz, organizując w pobliskiej aptece punkt opatrunkowy. Przedstawienie nie zostało zaniechane, lecz już cały wieczór, podczas tańców panował bezład; na zabawę wdarło się kilku uczniów miejscowego gimnazjum, których musiała mitygować policja.

Wypadek w Jeziorosach znalazł oddźwięk w prasie, która nie szczędziła docinków organizatorom zabawy.

Finał owego zajścia nastąpił dn.1 maja. Gospodyni zabawy p.M.Mackiełło została ukarana grzywną w wys. 50 lit. z zamianą na 1 tydzień aresztu "za rozmyślnie fałszywe przedstawienie wypadku".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

S k a r g a   N i e m c ó w   k ł a j p e d z k i c h   w   L i d z e   N a r o d ó w . Jak podaje radjostacja kowieńska, przedstawiciel Niemiec złożył Lidze Narodów w imieniu Niemców kłajpedzkich skargę na rząd litewski, obejmującą trzy punkty.W pierwszym punkcie skarga domaga się autonomji sądownictwa kłajpedzkiego, występując przeciwko istnieniu wspólnego sądu najwyższego. Drugi punkt zarzuca naczelnemu prokuratorowi, iż jest pod wpływem rządu litewskiego , trzeci zaś punkt utrzymuje, iż stan wojenny w kraju kłajpedzkim jest faktem, łamiącym konwencję kłajpedzką. Komunikat litewski podkreśla, że wspomniana skarga wpłynęła nie od ludności niemieckiej w Kłajpedczyźnie, lecz od rządu niemieckiego, który obawia się wzrostu wpływów litewskich chcąc wzmocnić wpływy swe w tym kraju. Skargę łatwo odeprzeć - głosi komunikat litewski- gdyż już sam fakt złożenia tej skargi dowodzi, jak wielkie jarzmo włożyli na Litwinów nasi dyplomaci, podpisując konwencję kłajpedzką. Zniemczona Kłajpedczyzna domaga się coraz to nowych uprawnień, a rząd litewski nie ma sankcyj, aby się tym machinacjom przeciwstawić.-